

Examenul național de bacalaureat 2021**Proba E. c)****Istorie****Testul 8**

Filiera teoretică, profil umanist, toate specializările; Filiera vocațională - profil artistic, toate specializările; - profil sportiv, toate specializările; - profil pedagogic, specializările: bibliotecar-documentarist, instructor-animator, instructor pentru activități extrașcolare, pedagog școlar, educator-puericultor; - profil teologic, toate specializările.

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

I.TÉTEL**(30 punct)**

Olvassa el figyelmesen az alábbi forrásokat:

A. „A Kárpátok és a Duna közötti román társadalom fejlettségi szintjének felmérésére [...] különösen fontos az az oklevél, amellyel IV. Béla magyar király 1247-ben átadta a Szörényi bánságot (*Țara Severinului*) a Johannita Lovagrendnek. [...] Az oklevélből [...] kiderül, hogy a gazdaság fő ágazatai a következők voltak: mezőgazdaság, szarvasmarha-tenyésztés és halászat. A mezőgazdaságra és annak fejlődési szakaszára utal a vetés és a malmok oklevélben történő megemlítése. Ezek száma elég nagy volt és ezért a mezőgazdaság is elég fejlett ahhoz, hogy külön említést érdemeljen az oklevélben. Az optimális természeti adottságoknak köszönhetően a szarvasmarha- és juhtenyésztés fontos helyet foglalt el az akkori gazdaságban [...].

Megemlíti a román kenézségek és vajdaságok létét, amelyek bár a Magyar Királyságtól függték, bizonyos fokú közigazgatási autonómiát élveztek. [...] Az oklevélből kivehető, hogy a Kárpátoktól délre lévő politikai alakulatok már jóval 1247 előtt léteztek. Ami Litovoi vajdaságát illeti [...] és Seneslau vajdaságát [...] kimondja, hogy azokon a területeken ők uralkodnak, mint ahogy azt megelőzően is. [...] Az 1247-es oklevél a román államalakulatok szerveződésének előrehaladott szakaszát tükrözi. [...] Néhány püspökség és érsekség említése mellett [...], adatokat találunk egyes katonai alakulatok létezéséről, melyek a román kenézek harci apparátusát képezték.”

(Șt. Ștefănescu, *Istoria medie a României*)

B. „A legbiztosabb jele az uralkodói hatalom magas szintű fejlettségének az Havasalföld és Moldva figyelemreméltó katonai ereje volt [...] és a kivételesen hatékony külpolitikájuk. Havasalföldnek Mircea cel Bătrân uralkodása alatt volt a legnagyobb területi kiterjedése, mivel nem csak megszilárdította uralmát Erdélyben a magyar királytól kapott feudumokon, de fennhatósága alá vonta Dobruzdát is. Alexandru cel Bun katonai ereje lehetővé tette számára, hogy megakadályozza a külföldi hatalmak összefogását, különös tekintettel a Magyar Királyságra, amely a Luxemburgi Zsigmond és II. Ulászló között megkötött lublói békében fontolóra vette az ország felosztását Magyarország és Lengyelország között (1412). Moldva uralkodója megerősítette kapcsolatát Lengyelországgal azáltal, hogy kétszer is támogatást nyújtott neki a teuton lovagokkal szemben: Grünwald-nál (1410) és Marienburg-nál (1422).

A két ország megszilárdítása és megerősítése külsőleg tükröződött; a bíborosok 1408-ban Pisában gyűltek össze, hogy előkészítsenek egy általános gyűlést az ortodox világ részvételével, amely Havasalföld és Moldva uralkodóinak is szólt, közvetlenül a bizánci császár után helyezve őket a keleti politikai hierarchiában.”

(M.Bărbulescu, D.Deletant, K.Hitchins, Ș.Papacostea, P.Teodor, *Istoria României*)

A források alapján válaszoljon az alábbi követelményekre:

1. Nevezze meg a **B** szövegben említett 1412-ben kiadott nemzetközi dokumentumot! **2 pont**
2. Írjon ki az **A** szövegből egy információt a Kárpátoktól délre fekvő területek gazdasági életére vonatkozóan! **2 pont**
3. Említsen meg egy-egy történelmi személyiséget a román térségből, amelyekre utalást tesz az A, illetve a B forrás! **6 pont**
4. Írja ki a vizsgalapra annak a forrásnak a betűjelét, amely szerint a román kenézek katonai alakulatokkal rendelkeztek! **3 pont**
5. Írjon ki a vizsgalapra a **B** forrásból kiemelt két olyan információt, amelyek között ok-okozati összefüggés van, kiemelve mindkét információ szerepét (ok, illetve okozat)! **7 pont**
6. Mutasson be két, a Kárpátoktól délre lezajlott történelmi eseményt a XIII. - XIV. századokból, másokat, mint amit az **A**, illetve a **B** források említenek! **6 pont**
7. Mutassa be egy diplomáciai tevékenység jellemzőjét, amelynek részesei voltak a románok a XIV. század utolsó évtizedéből! **4 pont**

II.TÉTEL**(30 pont)**

Olvassa el figyelmesen az alábbi forrást:

„Az alkotmányt I. Károly uralkodó 1866. június 30-án hirdette ki, és 1866. július 1-jén lépett hatályba, a Hivatalos Közlönyben való megjelenésének napján.

[...]«1. cikk – Az Egyesült Román Királyság egyetlen oszthatatlan államot alkot, Románia néven.» Az *oszthatatlan* minősítés egy válasz volt azon hatalmak ragaszkodására, amelyek garantálták, hogy a fejedelemségek új uralkodó választásával váljanak szét. A Románia megnevezés is, ellentétben a *párizsi egyezmény* rendelkezéseivel [1858-ból], aláhúzza azon elhatározást, hogy megvalósításra kerüljön az ad-hoc közgyűlésen kinyilvánított összes kívánság.

Mint kormányforma, Románia választói monarchiából örökletes monarchiává vált (82. cikk), mely változással ugyancsak nem számolt a párizsi egyezmény, de megegyezik az ad-hoc közgyűlés azon kívánságával, hogy a dinasztia ne csak idegen legyen, hanem örökletes is, annak érdekében, hogy elkerüljék a dinasztikus ambíciók kiváltását a trón utódlásakor. Kijelenti azon elvet, hogy minden hatalom a nemzetből fakad (31. cikk) és kiterjesztették a hatalmak szétválasztásának elvét. A végrehajtói hatalommal az uralkodót bízták meg (35. cikk), a törvényhozói hatalommal az uralkodót közösen a kétkamarás parlamenttel (32. cikk, I. bek.), és az igazságszolgáltatói hatalommal a bíróságokat és törvényszékeket (36. cikk). A kétkamarás parlament a Szenátusból és a Képviselőházból állt (32. cikk, II és III. bek.) [...]

A II cím, «a románok jogairól», széleskörű jogokat biztosít: a lelkiismeret szabadsága, sajtószabadság, oktatáshoz való jog, gyülekezési jog. Az idegen nemesség kiváltságait és címeit megszüntették (12.cikk). A személy és a lakóhely sérthetetlenségét garantálták. A halálbüntetést és a vagyonelkobzást tiltották. Biztosította a levelezés titkosságát.”

(E. Focșeneanu, *Istoria constituțională a României (1859-1991)*)

Válaszoljon a források alapján az alábbi követelményekre:

1. Nevezze meg az adott forrás alapján Románia uralkodóját! **2 pont**
2. Határozza meg a századot, amelyre az adott forrás vonatkozik! **2 pont**
3. Nevezze meg, az adott forrás alapján, az 1866-os alaptörvényt és annak egy rendelkezését a jogokra és szabadságokra vonatkozóan! **6 pont**
4. Írjon ki a forrásból két információt a kétkamarás parlamentre vonatkozóan! **6 pont**

5. Alkosson véleményt a forrás alapján a románok ad-hoc gyűléseken kifejezett kívánságaival kapcsolatosan, és támassa alá a fenti forrásból vett két információval! **10 pont**
6. Érveljen egy megfelelő történelmi ténnyel azon kijelentés mellett, amely szerint a „keleti kérdés” újranyitása, a forrás által bemutatott események után, befolyásolta Románia politikai fejlődését. (Pontot ér a megfelelő történelmi tény bemutatása, valamint az ok-okozatiságot és a következtetést kifejező szavak használata.) **4 pont**

III.TÉTEL**(30 pont)**

Írjon egy megközelítőleg két oldalas esszét Európa és Románia a XX. Században címmel, figyelembe véve a következőket:

- Írjon két jellemzőt a romániai demokráciára vonatkozóan, a XX. század első három évtizedéből;
- nevezze meg a Nagy Romániában bevezetett alkotmányt, a XX. század negyedik tizedében;
- nevezzen meg két hasonlóságot a Kelet Európában jelenlévő totalitárius ideológiák között, a két világháború közötti időszakra vonatkozóan;
- mutasson be egy Romániában használatos politikai gyakorlatot a kommunizmus bevezetése utáni első évtizedből;
- fejtse ki véleményét az európai demokratikus politikai gyakorlatokra vonatkozóan, a XX. század második felére és támassa ezt alá egy történelmi érveléssel!

Figyelem! Pontot ér a megfelelő történelmi nyelvezet használata, az esszé felépítése, az ok-okozati összefüggések kiemelése, a történelmi érv kidolgozása (megfelelő történelmi tény bemutatása, az ok-okozatiságot és a következtetést kifejező szavak használata), a történelmi események megfelelő időrendi/logikai sorrendjének, valamint a terjedelmi követelményeknek a betartása is.